

man vil have alt eller intet, faar man intet og har heller ikke fortjent mere. Jeg vil tro, at dette er et Spørgsmaal, hvor man skal være meget varsom med at indtage dette „enten det ene eller det andet“ Standpunkt, thi for Skolernes Vedkommende tør jeg nok sige, at hvis der ikke sker noget væsentligt til Gunst for dem, er det en uhyre kummerlig Tilværelse, der forestaar dem, for saa vidt den ikke allerede er indtraadt for flere af Skolerne. Der kan ikke være Tvivl om, at Staten her maa træde til paa en endogsaa meget virksom Maade, paa en saadan Maade, at det forekommer mig, at den Kontrol, der følger af Lovforslaget, er ganske berettiget. Jeg kan ikke erkende, at det skulde være Slavevilkaar for Skolerne at være underkastede et saadant Tilsyn, en saadan Kontrol som den, der her er Tale om. Hensigten med den er jo kun den allerbedste, at føre Skolerne ind i en Undervisningsform, som er til deres Bedste, at tilføre dem gode, dygtige Lærerkrafter og at sikre disse dygtige og gode Lærerkrafter Kaar, som de kan være tjente med at arbejde under, saaledes at man ogsaa dergennem kan være sikker paa en Tilgang af gode Lærerkrafter. Der er en Fare ved Privatskolerne paa det Punkt, at de for at klare sig økonomisk skal nøjes med daarligere Lærerkrafter og fristes til at indstille hele deres Virksomhed paa en Fabrikationsundervisning som den, vi i forskellige Tilfælde har kendt ved de forskellige private Kursus, en Undervisning, som alene havde det Formaal at skaffe Eleverne Eksamen i den kortest mulige Tid uden paa nogen som helst Maade i øvrigt at bekymre sig om deres menneskelige Uddannelse. Jeg synes, at det er uberettiget her at fremdrage Spørgsmaalet Statsskole eller Privatskole som noget principielt, det drejer sig ikke her om en almen Undervisning, men om en faglig Undervisning, og man kan være saa udmærket tilfreds med Friskolesystemet paa ethvert andet Omraade uden derfor at være forpligtet til ogsaa at anvende det paa dette Omraade. For den Anskuelse, jeg bekender mig til, synes jeg, den Omstændighed taler meget stærkt, at Skolerne i høj Grad har været taget med paa Raad i denne Sag.

Jeg tror overhovedet ikke, at Skolerne ser nogen Udvej ud af denne Sag, hvis vi ikke vedtager omtrent det, der her er foreslaaet, men noget andet er, at der baade i Gaar og i Dag er fremdraget enkelte Bestemmelser, som maaske er for

strenge eller overflødige. Der blev i Gaar fremdraget en hel Række Smaating, enkelte Bestemmelser, om hvilke jeg sagde, at jeg følte mig berettiget til at lade dem ligge til Udvalgsbehandlingen. Det kan godt være, at man paa et eller andet Punkt vil kunne lempe derpaa, men i Hovedsagen mener jeg rigtignok, at Forudsætningen for, at Staten i saa betydeligt Omfang, som der her er Tale om, skal støtte Skolerne økonomisk, maa være, at den ogsaa har et virkeligt Indseende med Skolernes Økonomi. Det ærede Medlem for Frederiksberg (Ellinger) fandt det urimeligt, at en Skole ikke maatte fravige sit Budget uden Ministerens Samtykke, og at Ministeren, hvis den gjorde det, kunde fratage den Understøttelsen. Den Omstændighed, at Ministeren kan gøre det, er dog langt fra det samme som, at han gør det, men der maa dog være nogen Sikkerhed for, at de Vilkaar, Staten accepterer i sit Forhold til Skolen, bliver overholdt. Jeg ved ikke, om det ærede Medlem kan finde Midler til at skaffe disse Aftaler respekterede, i saa Fald skal det glæde mig, thi jeg maa sige, at i al Almindelighed vil jeg gerne slutte mig til den Anskuelse, at alt for meget i disse Lovforslag, navnlig med Hensyn til Undervisningen i Skolerne, lægges over paa Ministeren. Jeg saa meget gerne, om Ministeren kunde blive fri for en hel Del af disse Afgørelser, men jeg er bange for, at det ikke kan lade sig gøre. Det kan vi jo imidlertid drøfte.

Det ærede Medlem fra Assens (Klaus Berntsen) foretrak, ligesom forskellige andre Talere, et Kursus for en videregaaende, frivillig Uddannelse. Jeg kan ikke have noget imod et saadant Kursus, men jeg ser ikke rettere end, at det meget godt kunde forenes med Forslaget om den udvidede Skibsførereksamen. Det ærede Medlem for Bornholms Amts 2den Valgkreds (Kofoed) fremdrog i Dag Spørgsmaalet om et Navigationsinstitut, som efter hans Mening skulde ligge i København. Jeg skulde med Glæde slutte mig til den Tanke, hvis den kan faa noget Holdpunkt i det, vi her ellers bestemmer, og det var maaske en Mulighed at henlægge den udvidede Skibsførereksamen til et saadant Institut, og lade dette være Udgangspunktet, og saa i øvrigt dertil knytte et Kursus for Lærere og Sømænd, for saa vidt de kunde skaffe sig Tid og Adgang dertil. — I denne Forbindelse vil jeg gerne overfor det ærede Medlem fra Thisted (Munk-Poulsen) sige, at jeg kender ogsaa lidt til den Sømands-